

Studie dalšího rozvoje cestovního ruchu zaměřeného na tvorbu a prodej balíčků a produktů v území MAS Pošumaví

Duben 2012

**„Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj“
„Investice do vaší budoucnosti“**

1. Úvod

Podpora cestovního ruchu je hlavní prioritou ve většině rozvojových studií měst a obcí na území Místní akční skupiny Pošumaví. Tato podpora je v konkrétních případech směřována především do oblasti marketingu a propagace. Část obcí na území Místní akční skupiny Pošumaví provozuje vlastní zařízení, které jsou využitelné pro cestovní ruch. Jedná se o ubytovací kapacity různé kvality, sportovní zařízení a správu místních památek, či přírodních zajímavostí. Cílem projektu Dámy a pánové, strhněme tu zeď je zmapovat současný stav a především zájem o spolupráci jednotlivých subjektů a to jak samosprávních, tak i v nich působících podnikatelských a z neziskového sektoru o spolupráci v rozvoji cestovního ruchu v Pošumaví. Zároveň si projekt klade za cíl navázat konkrétní spolupráci s odborníky a podnikateli v okrese Regen, kteří se zabývají cestovním ruchem. Dva společné workshopy, dvě exkurze a jedny kontraktační trhy byly uspořádány za účelem průzkumu účastníků o vytvoření společných balíčků zážitkové turistiky. Zjištěné poznatky jsou součástí této studie.

Partnerem projektu se stala VHS Regen prostřednictvím své organizace Touristische Service Centre GmbH, se kterou Místní akční skupina Pošumaví dlouhodobě spolupracuje i na dalších společných projektech v cestovním ruchu.

2. Představení území

Území Místní akční skupiny Pošumaví (dále jen MAS Pošumaví) je velice krásné a bohaté na historické, kulturní a přírodní památky. Tato oblast vznikla přirozeným způsobem zdolana-horu v regionu, který vykazuje shodné charakteristiky a řeší totožné problémy venkovských oblastí. Jde o část Plzeňského kraje, která již neleží na Šumavě, není však ani v přímém správním vlivu Plzně. Bylo tak v zájmu všech subjektů ležících v tomto území o vytvoření většího celku, který je bude sdružovat a zastupovat.

Část území MAS Pošumaví začíná u Všerubského průsmyku, který tvoří přirozenou hranici mezi Šumavou a Českým lesem, dále se táhne přes Švihovskou a Chudenickou pahorkatinu k městu Klatovy. Na jihozápadní straně opisuje hranici Národního parku Šumava a směrem k severovýchodu obkresluje hranici bývalého okresu Klatovy. Toto rozsáhlé území zahrnuje celkem 8 mikroregionů – Běleč, Kdyňsko, Měčínsko, Prácheňsko, Střední Pošumaví, Pošumaví a Slavník a 3 města Klatovy, Kasejovice a Sušici. V tomto teritoriu se nacházejí tradiční venkovské oblasti, které spojují společné tradice, kultura a historie.

Tento kraj byl osídlen již v pravěku, což dokazují mnohé nálezy mohylové kultury a díky nálezům zlata v povodí řeky Otavy zde ve starověku vzniklo velké množství osad a rýžovišť. Velmi významná byla tato oblast také ve středověku díky hranici, s níž je spojena existence Chodů a Králováků, kteří střežili hranice. Vznikl tak velmi svérázný folklór a zvyky. Hranici s Bavorskem tvořila linie strážních hradů a tvrzí, které dodnes lákají velké množství turistů. Vzhledem k bohatství lesů a surovin pro výrobu skla zde vzniklo také velké množství skláren. Historie území je spojena také s významnými světci – sv. Vintířem, sv. Wolfgangem a sv.

Vojtěchem. Správní dominantou území bylo královské město Klatovy. Ve středověku patřilo území do sféry vlivu šlechtických rodů Černínů a Rýzmbeků, severovýchod byl pod vlivem bohatých klášterů, což dokazuje velké množství církevních památek. Vojensky strategickým územím pro přirozený předěl mezi horstvy Českého lesa a Šumavy bylo okolí Všerubského průsmyku, kde se roku 1040 odehrála bitva u Všerub. Husité zde o 400 let později rozprášili V. křižáckou výpravu vedenou kardinálem Juliánem Cesarinim. Největšími historickými dominantami území jsou dodnes hrady Rabí, Velhartice a Švihov.

Důležitou roli sehrává blízkost hranice se Spolkovou republikou Německo a s rekreační oblastí Šumavy. Z hlediska cestovního ruchu jsou nejdůležitější dva hraniční přechody, které umožňují turistům přístup do celé oblasti Pošumaví – přechod ve Všerubech a v Železné Rudě.

Z ekonomického hlediska jsou dominantním centrem Klatovy, ve kterých jsou soustředěny velká průmyslová centra (Klatovské rybářství, Drůbežářský závod Klatovy a.s., Mlékárna Klatovy a.s., atd.) Další významná centra jsou ve Kdyni, Horažďovicích a Chanovicích. V ostatních obcích nedochází k významnějšímu soustředění ekonomických aktivit. Potenciálně velmi významným odvětvím ekonomiky v tomto území je cestovní ruch, ale v současné době se nedaří zvyšovat počet návštěvníků.

Největší turistickou a rekreační oblastí je území šumavského podhůří. V letním období je významnou turistickou lokalitou oblast Kdyně a okolí, Chudenicka a Švihova, Plánice a Hnačova, Chanovicka, údolí Otavy, měst Horažďovice a Klatovy. Typickou formu rekreace v celém regionu představuje chalupaření ve vlastních objektech. Řešené území je dobře dostupné sítí značených turistických cest. V posledních letech bylo v území vytyčeno i velké množství značených cyklotras a má tak nejhustší síť značených cyklotras v rámci Plzeňského kraje. Ve většině turisticky atraktivních lokalitách však stále chybí základní turistická infrastruktura a doprovodné služby pro turisty. Turistická informační centra se nacházejí ve Kdyni, Klatovech, Švihově, Běšinech, Hartmanicích, Horažďovicích a Chanovicích. V ostatních obcích je obtížné sehnat alespoň základní možnosti nabídky v území. Oblast MAS Pošumaví má také velké množství vodních ploch, ale i přes to je zde velký problém s koupáním a vodními sporty. Nedostatečná je také nabídka zařízení pro sport a volný čas v případě špatného počasí.

Kulturní život je soustředěn především do měst Klatovy, Horažďovice, Kdyně, Švihov, Plánice a Hartmanice. Velmi oblíbené jsou v tomto regionu církevní oslavy, které jsou spojeny např. s koncerty v kostelech, poutními slavnostmi a procesím. V Pošumaví se také koná řada kulturních festivalů, ať už se jedná o festivaly populární hudby, country festivaly nebo koncerty, které připomínají kdysi početnou židovskou komunitu. Velmi zajímavou akcí je Den řemesel v Chanovicích, na kterém jsou připomínána stará řemesla. Velké množství kulturních akcí probíhá i v menších obcích, kde je připravují zejména spolky a chalupáři. Lokálně jsou zde též zachovány tradice jako masopusty, velikonoční klapání, pálení báby, pouti a další. V území je zachováno také velké množství původní lidové architektury a z hlediska folkloristiky jsou zastoupeny folklórní oblasti Chodská a Prácheňská. Sportovní vyžití je opět soustředěno do Klatov, tam se každoročně pořádá soutěž Rally Šumava a je zde regionálně

významná bikrosová dráha. Motokrosová závodiště jsou také v Horažďovicích a Pačejově. Sportovní dění v menších obcích zajišťují především fotbalisté a populární je zde rovněž hokej, který se hraje v Klatovech, Kdyni a Horažďovicích. Ke sportovním aktivitám slouží také kryté bazény v Klatovech, Horažďovicích a ve Kdyni.

V řešeném území se nachází velký počet maloplošných chráněných území a tři velkoplošná chráněná území. Jsou to přírodní parky Plánický hřeben, Buděticko a Kochánov. Na Hartmanicku částečně zasahuje CHKO a Národní park Šumava. V regionu jsou některé vodní plochy vyhlášeny jako chráněná hnízdiště vodního ptactva. Ve většině obcí jsou vyhlášeny některé dominantní stromy jako památné. V rámci opatření Ministerstva životního prostředí Natura 2000, je na území MAS Pošumaví vyhlášeno několik evropsky významných lokalit. Z hlediska životního prostředí nejsou na území MAS Pošumaví větší problémové lokality. To se však může brzy změnit, protože v seznamu možných úložišť radioaktivního odpadu pro Českou republiku figuruje i lokalita Pačejov na Horažďovicu.

3. Proč cestovní ruch

Z uvedených rozvojových studií zpracovaných na úrovni místních a regionálních samospráv i venkovských mikroregionů vyplývá, že cestovní ruch by měl v budoucnu hrát stále větší roli v hospodářském rozvoji Pošumaví i okresu Regen. Výstupy z těchto regionálních studií potvrzují i dokumenty České centrály cestovního ruchu. Jejich znění potvrzuje záměry komunit v dále uvedených faktech.

MAS Pošumaví se kromě své hlavní činnosti zabývá také venkovským cestovním ruchem, který považuje za jednu z hlavních priorit. V této oblasti MAS Pošumaví vytipovává zainteresované subjekty a činitele, kteří již mají nějaké zkušenosti s pořádáním aktivit v cestovním ruchu, zjišťuje jejich podnikatelské myšlení, které je nezbytné pro financování a spolufinancování všech aktivit a projektů a v neposlední řadě se pokouší o vypracování a realizaci koncepce rozvoje cestovního ruchu, k čemuž využívá již zpracované rozvojové materiály obcí, měst a mikroregionů.

MAS Pošumaví spolupracuje s celostátními institucemi zabývajících se cestovním ruchem. Jedná se hlavně o spolupráci s Plzeňským krajem a agenturou CzechTourism. V rámci své činnosti radí podnikatelům při certifikaci služeb a výrobků, které provádějí pověřené profesní organizace. Certifikace má provozovateli přinést lepší propagaci a zvýší tím i jeho důvěryhodnost zejména pro zahraniční turisty, kteří jsou na podobný systém již zvyklí. MAS také navazuje spolupráci s profesními svazy a školami a s jejich pomocí se snaží v území zavést systém vzdělávání a školení pro potřeby rozvoje cestovního ruchu. V budoucnu by tak v Klatovech mělo vzniknout vzdělávací středisko pro venkovskou turistiku.

MAS Pošumaví má velký zájem na tom, aby její území bylo čím dál atraktivnější a lákalo stále více návštěvníků. V roce 2010 se MAS podařilo zavést systém propagace s prvky corporate identity, kdy došlo ke zpracování grafického manuálu, podle kterého se řídí veškerá vizuální komunikace s veřejností i ta uvnitř firmy. Z tohoto grafického manuálu se podařilo přenést

prvky také do projektu Poznej Pošumaví, v jehož rámci vznikly propagační materiály poskytovatelů služeb cestovního ruchu v Pošumaví. Do té doby byla propagace v regionu velmi různorodá a chyběl souborný propagační materiál na výstavy, veletrhy a pro incomingové cestovní kanceláře.

V současné době MAS Pošumaví připravuje ve spolupráci s místními podnikateli a dalšími poskytovateli služeb cestovního ruchu nabídkové balíčky pro zážitkovou turistiku pro konkrétní cílové skupiny tuzemských i zahraničních turistů s přihlédnutím na jejich využitelnost i pro místní obyvatele. Pořádá exkurze formou tzv. travelling workshopu, který je zaměřen hlavně na výměnu zkušeností jednotlivých podnikatelů a organizací. Pomáhá podnikatelům a obcím v Pošumaví při vyhledávání finančních zdrojů na budování zařízení a podporu cestovního ruchu a podílí se na přípravě projektů a jejich administraci. Díky svým širokým kontaktům propaguje vybrané akce jednotlivých členů MAS. Mapuje ubytovací a stravovací kapacity, volnočasové aktivity, vlastivědné, přírodovědné a historické zajímavosti a vytváří z nich databázi cestovního ruchu, kterou průběžně zveřejňuje na svých internetových stránkách.

Nejprve je třeba definovat cestovní ruch. Definice cestovního ruchu podle UNWTO (United Nations World Tourism Organization – Světová organizace cestovního ruchu) zní:

Cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa).

Cestovní ruch (CR) je mnohostranným odvětvím, které zahrnuje dopravu, turistická zařízení, poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří a agentur, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu či další služby cestovního ruchu. Odvětví cestovního ruchu patří mezi nejvýznamnější součásti národní i světové ekonomiky.

Cestovní ruch je rovněž ukazatelem životní úrovně obyvatelstva. Společenské funkce cestovního ruchu:

- podílí se na všestranném rozvoji osobnosti,
- umožňuje obnovu duševních a fyzických sil – odpočinek,
- je nástrojem preventivně léčebného působení,
- slouží k účelnému využití volného času,
- pomáhá vytvářet nový životní styl – přenosem zvyků a návyků z jiných zemí nebo oblastí,
- slouží jako nástroj vzdělávání a kulturní výchovy člověka,
- přispívá k vzájemnému poznání a porozumění mezi lidmi,
- motivuje k získávání jazykových znalostí,
- vědecko-informační funkce – výměna informací, vědeckých poznatků (kongresová turistika),
- ekonomické funkce – vytváří řadu pracovních příležitostí,
- vliv zahraničního cestovního ruchu na platební bilanci státu

Cestovní ruch je významnou součástí světové ekonomiky, a pokud se podaří na tuto skutečnost efektivně v Pošumaví navázat stává se i významným stabilizačním faktorem v zaměstnanosti místních obyvatel.

V některých oblastech tvoří cestovní ruch hlavní zdroj příjmů obyvatel. Ve 20. století se stal běžnou součástí životního stylu mnoha lidí, zejména ve vyspělých zemích. Na jedné straně je zdrojem přínosů, které jsou závislé na vložených nákladech. Jako s každým druhem podnikání, i s cestovním ruchem jsou však na straně druhé spojena určitá rizika a negativní jevy, zejména v podobě škod na životním prostředí.

Klíčový význam cestovního ruchu pro Evropu podle EUROSTATU:

- cestovní ruch se podílí přímo 5 % a nepřímo 10 % na evropském HDP
- v roce 2008 cestovalo po Evropě 488 milionů turistů
- TOP 7 nejnavštěvovanějších turistických zemí v roce 2008: Francie, Španělsko, Itálie, Velká Británie, Ukrajina, Turecko a Německo
- přímo v cestovním ruchu pracuje 7- 8 milionů Evropanů.

Česká centrála cestovního ruchu dělí zážitkovou turistiku do některých okruhů a forem

- rekreační forma cestovního ruchu = primární forma cestovního ruchu, spojená s obnovou duševních a fyzických sil účastníka cestovního ruchu,
- kulturně–poznávací forma cestovního ruchu = spojená s rekreační formou, cílem je návštěva historických objektů a kulturních akcí; význam pro úroveň vzdělanosti osob, převládá v příjezdovém cestovním ruchu do České republiky,
- lázeňsko-léčebná forma cestovního ruchu = rekreační a léčebné pobyty v lázních, v České republice význam pro DCR (domácí cestovní ruch) i pro incoming,
- sportovně-rekreační forma cestovního ruchu = sportovně zaměřené pobyty -> vodní sporty, cykloturistika, lyžování, pěší turistika – Česká republika má jedny z nej kvalitnější značených a udržovaných turistických cest v Evropě,
- formy cestovního ruchu spojené s profesními motivy (business tourism) = např. kongresová turistika, aktivity spojené s účastí na veletrzích a výstavách, obchodní cesty a incentivní turistika (= turistika za odměnu, za poznáním nebo např. pobyty delegátů hrazené cestovní kanceláří v místě, kde budou později provádět turisty),
- seniorská forma cestovního ruchu = velmi důležitá pro Českou republiku, ve světě má tento typ turistiky značnou dynamiku, senioři jsou vyhledávaná turistická klientela,
- mládežnická forma cestovního ruchu (youth tourism) = klientela s perspektivou pozdějších opakovaných cest,
- venkovská turistika, agroturistika, ekoturistika = význam regionálně, s ohledem na ekologickou a regenerační funkci pro lidi,
- cestovní ruch mimo veřejné formy = chataři, chalupáři (v České republice velmi časté, je to tradice s kořeny z dob první republiky) nebo bezplatné ubytování u příbuzných a známých,

- ostatní formy cestovního ruchu = náboženská, lovecká, dobrodružná, nákupní, industriální turistika,
- zdravotní turistika (medical tourism, health tourism) – Česko je vyhledávanou destinací také pro zdravotní zákroky (plastická a estetická chirurgie, stomatologie, reprodukční turistika),
- kulinařská turistika (culinary tourism) – velký nástup v Česku, snaha obnovit původní českou gastronomii. Restaurace označené logem Czech Specials nabízejí pravé české a moravské speciality,
- dark tourism - cestování na místa spojená s tragédií nebo neštěstím (např. Terezín, věznice národů na Špilberku v Brně, bojiště bitvy u Slavkova apod.)
- filmový cestovní ruch – cestování na místa, kde se odehrávaly americké velkofilmy (např. zámek Kroměříž – Amadeus, Tiské skály – Letopisy Narnie, Karlovy Vary – James Bond: _ Casino Royale), ale i české pohádky (Telč – Pyšná princezna, Z pekla štěstí, Švihov – Popelka),
- gay and lesbian tourism – Praha a Česko patří mezi nejtolerantnější země Evropy, G/L patří mezi movitou klientelu, tzv. „růžové peníze“ utrácejí za cestování, kulturu, zážitky,
- voluntary tourism – cestování dobrovolníků. Kombinuje poznání a dobrovolnickou práci, přitahuje především mladé. V Česku je spojeno hlavně s výpomocí v zemědělských usedlostech.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že možností zážitkové turistiky je celá řada a Pošumaví nabízí velké množství z nich.

4. Výchozí stav v propagaci, medializaci, marketingu a vzdělávacích aktivitách v cestovním ruchu v Pošumaví

Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. (MAS Pošumaví) byla založena v roce 2004 jako sdružení právnických osob s cílem podporovat regionální rozvoj v Pošumaví. Zakladateli se staly nejen venkovské mikroregiony, ale podle principu LEADER i aktivní podnikatelé a neziskové subjekty, které v západočeském Pošumaví působí. Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. působí na území 7 mikroregionů a třech měst. Rozkládá se na území téměř 1 500 km², ve kterém žije cca 85 000 obyvatel. Členy jsou rovněž některé podnikatelské subjekty a neziskové organizace, které působí na území Místní akční skupiny Pošumaví z.s.p.o. Zakládajícím členem je Střední škola zemědělská a potravinářská v Klatovech.

V roce 2007 zpracovala Místní akční skupina Pošumaví studii rozvoje území (Strategický plán LEADER) a na základě této skutečnosti byla vybrána ministerstvem zemědělství v prvním kole jako jedna z více než 100 místních akčních skupin k realizaci osy 4 LEADER Programu rozvoje venkova.

Díky tomuto rozhodnutí je možno každoročně v regionu působnosti vyhlášovat výzvy na podávání projektů, které přispívají k naplňování schválené studie a dalším aktivitám

vedoucím k propagaci a rozvoji oblasti. Zároveň má místní akční skupina možnost spolupracovat s dalšími řešiteli projektů, které se týkají této problematiky a působí v Pošumaví.

Důležitou roli hraje při těchto aktivitách celoživotní vzdělávání. Na jednu stranu je to oblast, která je na venkově mnohdy opomíjena, protože při stavu infrastruktury, která není rozhodně v dobrém stavu, předpokládá celá řada starostů, že by měly veškeré finanční prostředky směřovat pouze do této kapitoly. Na druhou stranu bez celé řady informací a poznatků, proč se co dělá, jaké jsou nejen republikové, ale i evropské rozvojové trendy, zůstává řada obyvatel venkova pasivní. Ukazuje se, že tam, kde se vedení obcí a firem v nich působících zúčastňuje pravidelně vzdělávacích akcí, činí rozhodnutí, která jsou potom vzorem pro ostatní. V regionu Pošumaví dnes probíhá mnoho osvětových akcí již ve spolupráci s bavorskými sousedy. Na těchto společných workshopech, seminářích, panelových diskusích exkurzích a jiných formách vzdělávání se ukazuje, jakým problémem je například jazyková bariéra u starší generace, která neměla potřebu se učit cizí jazyky. Všechny tyto skutečnosti se bezprostředně dotýkají i cestovního ruchu.

Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. se nesnaží, a ani není v jejích možnostech, poskytovat veškeré vzdělávací aktivity v regionu vlastními silami. Svoji roli vidí v koordinaci aktivit svých členů a dalších subjektů působících v území tak, aby na sebe tyto aktivity navazovaly a propojovaly se. Zároveň se snaží zaměřit na určitou oblast, aby bylo možno do větší hloubky probrat danou problematiku a zároveň získané poznatky využít v praxi. Rovněž je snaha využít možností financování vzdělávacích kurzů z různých zdrojů.

Cílem Místní akční skupiny Pošumaví tedy není provozování zařízení pro cestovní ruch ani samostatné masivní organizování akcí na jeho podporu, ale jak vyplývá ze složení členské základny koordinace a případně spoluúčast na těchto akcích a zejména mediální a marketingová podpora turistických aktivit v regionu.

V oblasti marketingové a propagační podpory cestovního ruchu byly Místní akční skupinou Pošumaví z.s.p.o. realizovány nebo jinak podpořeny zejména aktivity týkající se tvorby elektronických databází. Zde se Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. zaměřila především na mapování místních vlastivědných, přírodních, historických a kulturních zajímavostí. Tato koncepce vychází z toho, že v každém území je vedle známých a celostátně propagovaných památek či zajímavostí, jako v případě Pošumaví například hrady Švihov, Rabí nebo Velhartice, i celá řada drobných a mnohdy neprávem opomíjených staveb, či přírodních úkazů. O těchto leckdy zajímavých pozoruhodnostech mnohdy nemají příliš informací ani místní obyvatelé. Je potom obtížné definovat identitu území, když se s ním místní neztotožňují. Rovněž není možné propagovat místní zajímavosti, o kterých nemá veřejnost širší povědomí.

Zakládající člen Místní akční skupiny Pošumaví z.s.p.o., obecně prospěšná společnost Úhlava o.p.s. již v roce 2007 spustila lokální internetový mapový portál nazvaný **Poznej svého**

souseda. Tyto stránky, které uživatel najde na adrese www.mapin.uhlava.cz, byly vytvořeny za finanční spoluúčasti iniciativy Interreg III. Dnes jsou data do portálu doplňována dobrovolnou prací členů a pracovníků Úhlavy o.p.s. a Místní akční skupiny Pošumaví z.s.p.o. V současné době obsahují údaje o více než 1400 objektech na území působnosti MAS. Jedná se nejen o drobné křížky a boží muka v krajině, ale i o historii obcí a jejich částí, přírodních rezervací celou řadu dalších informací. Kromě vlastního popisu se projekt Poznej svého souseda snaží zdokumentovat příběhy, které se k jednotlivým místům váží. V rámci tohoto projektu nejde o zaznamenání skutečných historických fakt, ale spíše o zachycení toho, co se dříve šířilo na venkově ústním podáním a co postupně mizí a zaniká. Úhlava o.p.s. obdržela v roce 2008 za projekt Poznej svého souseda cenu od organizace EFITA za výběr nejlepšího řešení Living Labs na venkově podporující spolupráci založenou na ICT s ohledem na udržitelný regionální rozvoj a budování znalostní společnosti na venkově. EFITA je Evropská federace pro informační technologie v zemědělství, potravinářství a venkov. Ocenění projektu se uskutečnilo při příležitosti konání mezinárodní konference Informační systémy v zemědělství a lesnictví, která se konala pod záštitou ministerstva zemědělství na České zemědělské univerzitě v Praze.

Na stránkách jsou k dispozici i kontakty na místní kronikáře a zájemce o regionální historii, kteří se zveřejněním souhlasili. Tyto kontakty byly sebrány v rámci projektu **Historie bez hranic**, který si kladl za cíl právě vytvořit skupinu z těchto osob a vytvořit metodiku pro další sběr dat. Databáze je volně přístupná na adrese <http://www.mapin.uhlava.cz/kronikari/> a je možno se v ní registrovat i jako aktivní zájemce o historii Pošumaví. V obou uvedených projektech byla partnerem VHS Regen, která se uvedenou problematikou především ve vztahu k cestovnímu ruchu dlouhodobě zajímá. Cílem projektu nebylo pouze vzájemné poznání osob na obou stranách hranice, ale i společné exkurze po zajímavostech v obou pohraničních regionech.

Dalším krokem v koncepci mapování místního dědictví byl projekt Spolupráce nazvaný **Místní dědictví – bohatství, na které zapomínáme**. V rámci tohoto projektu spolupracovala Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. s Místní akční skupinou Brána do Českého ráje. Projekt byl realizován jako projekt Spolupráce a financován z Programu rozvoje venkova. Cílem kooperace bylo popsat alespoň 50 objektů lidové architektury na území každé místní akční skupiny. Na rozdíl od předchozího projektu Poznej svého souseda bylo zde cílem zachovat maximální odbornou přesnost a věcnost. V rámci výběrového řízení na řešitele projektu proto uspělo Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech, které podle závazné metodiky provedlo výběr a popis objektů. V celé řadě případů při této práci spolupracovalo s neprofesionálními historiky z řad kronikářů, kteří jsou uvedeni ve výše uvedené databázi. Výsledkem této činnosti jsou rozsáhlé publikace Lidová architektura na území MAS Pošumaví a Lidová architektura na území MAS Brána do Českého ráje, ve kterých je v každé popsáno 50 staveb. Dalším výstupem jsou dvě zrcadlové internetové mapové aplikace na adresách www.mistnidedictviposumavi.cz a www.mistnidedictviceskyraj.cz, ve kterých jsou stejné a dnes i rozšířené údaje pro daleko širší okruh zájemců. V současné době Místní akční skupina

Pošumaví pokračuje v mapování dalších objektů, protože v rámci projektu se ukázalo, že je v regionu její působnosti celá řada dalších staveb, které si publicitu rozhodně zaslouží.

Všechny uvedené projekty jsou živé, což znamená, že data jsou do nich průběžně většinou na základě dobrovolné práce doplňována a případně opravována. Aby sebrané údaje nesloužily pouze pro potřeby úzkého okruhu osob, má Místní akční skupina zájem je využít i pro potřeby cestovního ruchu v Pošumaví. K tomu byl ještě spuštěn jeden internetový portál provozovaný místní akční skupinou. Na něm jsou uvedeny letáky ve formátu PDF, se základními údaji nejen o uvedených zajímavostech, ale i o možnostech ubytování, stravování a volnočasových aktivitách. Tyto letáky si může potencionální zájemce vytisknout na jakékoliv tiskárně a použít jako primárního průvodce k danému objektu či lokalitě. První letáky vznikly rovněž za podpory Dispozičního fondu cíle 3 Operačního programu Česká republika Bavorsko a v současné době po ukončení financování z tohoto zdroje jsou doplňovány podle potřeb podnikatelů a samospráv na základě komerčních vztahů. Navíc oproti projekty byly ve spolupráci s katedrou informačních technologií Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze uvedeny do provozu internetové stránky nazvané **Poznej Pošumaví, kde jsou všech letáky soustředěny**. Provoz byl zahájen v říjnu 2011 na adrese www.masposumavi.cz.

V nejbližší době bude MAS Pošumaví s partnery z jižního Plzeňska občanským sdružením Aktivios a MAS sv. Jana z Nepomuku v rámci projektu spolupráce nazvaného **Oživme společně památky a pověsti z míst tajemných a kouzelných** se zabývat sběrem, publikováním a propagací chystá podobným způsobem zmapovat příběhy, které se k danému území i jednotlivým nemovitostem váží.

Jak z předchozího textu vyplývá, tak na jednotlivých projektech se podílí více partnerů podle svého profesního a odborného zaměření a Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. se snaží jednotlivé aktivity koordinovat do jednotného výstupu, který zvyšuje účinnost daných subprojektů.

Kromě výše uvedeného slouží datová základna z vyjmenovaných projektů pro vzdělávací projekty organizované dalšími subjekty. Ukazuje se, že počítačová a informační gramotnost obyvatel venkova není na takové úrovni, aby bylo možno bez obav odkazovat na zajímavé internetové stránky, které se regionu týkají. V rámci projektu Zvyšování informační gramotnosti místních obyvatel k zachování kulturního dědictví venkova byli vyškoleni zájemci především z řad místních kronikářů a amatérských historiků, nejen jak rutinně ovládat počítač, ale především, co jim mohou pro jejich práci přinést informační média a naopak jak oni mohou pomocí informačních médií šířit výsledky své práce.

Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. předpokládá do budoucna další aktivity v oblasti mapování a využívání lidových staveb a tradic v regionu tak, aby vznikl ucelený komplex informací týkající se regionální historie, přírodních a kulturních zajímavostí, gastronomie i vlastivědy. Tento soubor dat bude použitelný nejen ve výuce, ale i pro potřeby cestovního

ruchu a propagace regionu. Nositelem projektu bylo občanské sdružení Šumava bez hranic a projekt byl financován prostřednictvím Místní akční skupiny Pošumaví fiche 6 Vzdělávání.

Další podobný projekt, který řešil podporu podnikatelských aktivit v regionu a byl financován ze stejného zdroje, podalo Sdružení přátel Dlažovska o.s. Cílem projektu **Živá vesnice** bylo informovat začínající podnikatele o problematice, která nastává se založením firmy na venkově a součástí byla i přednáška o internetových stránkách koordinovaných MAS Pošumaví a jejich možném využití v propagaci regionu a v návaznosti na cestovní ruch.

Mikroregion Běleč získal finanční podporu z Programu rozvoje venkova na další navazující projekt **Venkovský cestovní ruch – příležitost pro nové podnikání**. V rámci území Místní akční skupiny Pošumaví z.s.p.o. se uskutečnila série seminářů a exkurze, jejichž cílovou skupinou byli venkovští podnikatelé v cestovním ruchu a agroturistice. V rámci tohoto semináře byli opět podnikatelé seznámeni jak pracovat s volně přístupnými databázemi, o kterých byla v tomto článku zmínka.

Logickým dalším krokem, když byla vytvořena a dále je doladována a doplňována datová základna a zároveň byli ve vzdělávacích projektech s touto základnou seznamováni venkovští podnikatelé, zástupci neziskových organizací a představitelé samospráv, bylo vytvoření regionálního průvodcovského sboru. Z ekonomického hlediska se nejeví jako reálné, aby byla vytvořena celoroční pracovní místa v této profesi, ale jako příležitostné zaměstnání je občasná průvodcovská činnost reálná. Jako cílová skupina byli voleni právě znalci místní historie, vlastivědy, přírody, studenti či aktivní senioři a další místní obyvatelé. Občanské sdružení Šumava bez hranic předložilo prostřednictvím Místní akční skupiny Pošumaví z.s.p.o. do Programu rozvoje venkova projekt **Regionální průvodci a animátoři – nová šance pro cestovní ruch v Pošumaví**, který se přesně touto problematikou zabýval. Posluchači vzdělávacího kurzu měli možnost absolvovat celou řadu přednášek zaměřených jednak na teorii, ale především na praktické využití již shromážděných a publikovaných dat. Závěrečná exkurze vedla po místech, která jsou databázích popsána a mnozí účastníci z regionu přiznali, že tato místa navštívili poprvé.

Další navazující vzdělávací projekty jsou spolufinancovány z cíle 3 OP Česká republika – Bavorsko a doplňují uvedené projekty o přeshraniční spolupráci. Úhlava o.p.s. přispěla velmi zajímavým projektem **Podpora konkurenceschopnosti zemědělských farem v česko – bavorském příhraničí**. V rámci tohoto projektu se nejen uskutečnila celá řada návštěv českých zemědělců v Bavorsku a bavorských u nás, ale především byly vydány dvě publikace, které měly velkou odezvu. První z nich s názvem Průvodce regionálními produkty od přímých prodejců – okresy Klatovy a Cham byla jak název napovídá zaměřena na zážitkovou turistiku a jsou v ní představeni přímí prodejci ze dvora z obou okresů. Druhá publikace má jak název napovídá vyloženě vzdělávací charakter. Na brožuru Jak na prodej ze dvora se podíleli odborníci z praxe i ze státní veterinární správy a v současné době ministerstvo zemědělství pro velký zájem zemědělské veřejnosti prostřednictvím celostátní sítě pro venkov připravuje její aktualizované druhé vydání. Úhlava o.p.s. s bavorským partnerem, kterým Úřad pro

zemědělství, lesnictví a potraviny v současné době řeší podobný projekt zaměřený na agroturistiku a venkovskou turistiku. (www.rac.uhlava.cz)

Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. využívá i svých zkušeností s administrací soutěže Regionální potravina Plzeňského kraje, kde spolupracuje Krajskou agrární komorou Plzeň a s Úhlavou o.p.s. Tato soutěž financovaná ministerstvem zemědělství je přínosem pro celou řadu malých výrobců. Co však výrobcům především malým rodinným farmám chybí je právě provázanost do místního cestovního ruchu a do regionálních zážitkových balíčků.

Ukazuje se, že chybí mimo jiné i zážitková gastronomie. Zážitková gastronomie je podle serveru Czechtourismu způsob stravování, kdy host očekává nějakou formu prožitku, nejlépe však všech smyslů, aby odcházel plný dojmů. Nejedná se pouze o drahé luxusní podniky, ale dají se sem zahrnout i podniky například nabízející přípravu steaků na lávových kamenech, či stravovací zařízení s otevřenou kuchyní. Zážitková gastronomie nemá hranice a záleží pouze na provozovateli a jeho zkušenostech, jak tuto formu stravování uchopí. Tento způsob marketingově zpracované nabídky regionálních potravinářských produktů zatím v Pošumaví chybí.

Je tedy logické, že Místní akční skupina Pošumaví z.s.p.o. podala projekt **Dámy a pánové, strhněme tu zed'**. Tento projekt spolufinancovaný z OP Česká republika – Bavorsko vychází mimo jiné i ze skutečnosti, že ve venkovských oblastech česko – bavorského příhraničí více než 20 let po pádu železné opony stále neexistují plnohodnotné hospodářské vztahy mezi místními živnostníky a podnikateli. Cílem projektu, jehož název vychází ze známé věty prezidenta USA Ronalda Reagena v Západním Berlíně adresované Michaelu Gorbačevovi, je pomoci tyto vztahy navázat i na principech balíčků zážitkové turistiky. Tyto balíčky, jak vyplývá z předchozího textu, na české straně nejsou zatím běžně nabízeny a účastníci uvedeného projektu by se s nimi měli naučit pracovat.

Na bavorskou stranu přijíždí celá řada turistů z vnitrozemí Spolkové republiky Německo a pro ně je zajímavé se alespoň na jeden den podívat do Pošumaví. Na bavorské straně však chybí od českých podnikatelů v cestovním ruchu nabídka, co jim mohou při této návštěvě poskytnout. Podobná situace je i pro české návštěvníky Pošumaví, kteří chtějí navštívit bavorské příhraničí. Zde nabídka existuje, ale jen obtížně proniká mezi české podnikatele, kteří na tyto aktivity mnohdy hledí jako na konkurenční ne jako podporující společný zájem, kterým je spokojenost turistů v regionu a jejich návraty do něj.

5. Průběh projektu Dámy a pánové, strhněme tu zed'

V rámci projektu se uskutečnil zahajovací workshop v hotelu Centrál, na kterém byli přítomní seznámeni se záměry a cíli projektu. Kromě obou partnerů projektu se jednání aktivně zúčastnili zástupci krajského úřadu Plzeňského kraje a Státní veterinární správy. Se zajímavými poznatky vystoupil manažer Místní akční skupiny Sv. Jana z Nepomuku, který představil některé aktivity v cestovním ruchu z jižního Plzeňska. Z jednání vyplynulo,

že problematiku cestovního ruchu je třeba řešit na větším území, protože při dnešní mobilitě turistů není pro ně problém dojet do okruhu cca 100 km kolem místa jejich ubytování.

Konce roku 2011 uspořádal partner projektu Touristische Service Centre GmbH exkurzi pro české zájemce po turisticky zajímavých místech okresu Regen. V rámci celodenní akce měli zájemci možnost se seznámit s různými formami zážitkové turistiky a způsobem jejich prezentace a provozování. Jednalo se například o koňskou farmu, laické léčitelství nebo profesionálně vedenou sklárnu.

Zrcadlová návštěva bavorských zájemců o cestovní ruch se uskutečnila v lednu roku 2012. Rovněž zde byly představeny různé možnosti zážitkové turistiky v Pošumaví a to ať na zemědělských farmách nebo v muzeu drezín, či adrenalinových sportů. Jako specialita byl představen zrekonstruovaný zámek na hotel, restauraci a muzeum.

Následovaly kontraktační trhy v Klatovech, kde již konkrétní zájemci o spolupráci s obou stran hranice nabízeli své produkty a zvažovali jejich zapojení do systému zážitkových balíčků. Těchto trhů se kromě podnikatelů zúčastnili i zástupci některých informačních středisek v regionu, kteří by měli být partnery podnikatelů v případě realizace zážitkových balíčků.

Shrnutí všech poznatků z průběhu projektu se uskutečnilo koncem března na závěrečném workshopu v Eurocampu Běšiny. Přítomní účastníci vyjádřili podporu vytvoření prvního kroku k systému cestovního ruchu v Pošumaví a to připraveností podílet se na tvorbě společných zážitkových balíčků pro cestovní ruch v Pošumaví a v okrese Regen s přesahem do okolních regionů.

Náměty diskutujících na závěrečném workshopu:

P. Budínová

- nabízí: výroba krátkých filmů na míru, které mohou být umístěny na webových stránkách
- tvorba DVD
- film může být specializovaný na celé území MAS Pošumaví

P. Arnošt (MAS sv. Jana z Nepomuku)

- rozvoj další spolupráce mezi územím obou MAS
- již nabízejí půl denní nebo celodenní výlety do území => farma Moulisových
- zaměření na skupinový cestovní ruch => přímá nabídka => oslovení přes MAS, přes Plzeň
- složité zapojování partnerů

- nabídka přes IC, do firem, přes CK
- špatné dodržování všech pravidel od podnikatelů
- individuální turistika až při větším objemu návštěv území

Klatovy – zdravé město

- okružní trasa pro rodiny s dětmi – 4 místa s historií
- zaměřeno hlavně naučně, nejen turisticky
- školy mohou rovnou provádět výuku
- málo projektů z Dispo fondu zaměřených na školní výchovu
- prezentace míst i v okolí Klatov, soutěže

p. Knotek - Klatovy

- oživit návštěvu Klatov hrami – např. pamětní desky => ceny diplomy, pamětní listy s podpisy pana starosty
- hry i v ostatních městech => dotazníky pro děti se soutěží po městě, kvíz
- hádání stromů
- sloučit do balíčku do materiálu

p. Vlček

- společný destinační region – využít nabídky Plzeň 2015
- vytvořit balíčky pro seniory => zajistit průvodce, ne tolik bohatý program, ale např. na 2 dny
- je zde velmi málo nabídek => doplnění nabídky září, říjen, listopad
- dětské hry s dětskou zemí (Kinderland)
- zprostředkování kontaktů přes TSC Regen
- DVD z Bavorska – prezentace v IC v Plzni a ve školách (v ČJ i NJ)
- nadčasový výstup nabídky – delší použitelnost
- Klatovy vytvářejí rozvoj koncepce cestovního ruchu

6. Balíčky

Možné návrhy balíčků:

Za ukrytými poklady

- zejména pro děti
- možno využití geocaching
- hledání schránek s ukrytými poklady, souřadnice by byly umístěny u informačních center nebo památkových objektů, tak, aby byly přístupné i v době, kdy jsou tato místa uzavřena

Vzdělávací aktivita pro školy

- p. Šnejdar – poznávání přírody, stromů, včel – např. 2 hodiny výuka (včelí pohled) – neučit se z internetu, ale poznat to na vlastní kůži. Pan Šnejdar pro tento program může nabídnout jeden den v týdnu – pátek. Výklad včelařské praxe. Možnost ubytování – 2 pokoje, 3 lůžka. Procházka po okolí s výkladem historie obce.

Život po staru

- obnovit řemesla pro výlety do minulosti – netypická řemesla pro Bavorsko a naopak pro Pošumaví, skanzeny
- uspořádat Bavorsko – české trhy mezi Klatovy a Regenem, zajímavé lokality => produkty => obohatit o Bavorskou a Českou muziku, ukázka typických řemesel z obou stran

Zážitková turistika mysliveckého sdružení

- život v přírodě – možnost např. na 2 – 3 dny, ale i na 2 hodiny – preference spíše skupiny – větší rozpočet
- nabídka přímo od ubytovatelů
- zaměření hlavně na mládež

Zapomenuté hrady v Pošumaví

- velké množství zřícenin hradů, nutnost vytipovat trasu, možno více tras

Osudy Židů

- trasa po židovských hřbitovech a synagogách
- možno více tras

Další návrhy:

- Putování po tajemných místech Pošumaví
- Po stopách původních obyvatel Pošumaví (keltové, staří pohani)
- Cestou rytířů
- Pošumavím za pohádkou
- Světci a zázraky – Wolfgang, Vintíř,
- Přírodní památky Pošumaví
- Den v sedle, Den kovbojem
- Zážitková gastronomie
- Pivní cesty po minipivovarech
- Piknik na hradě
- Hostinským na zkoušku
- Krása památných stromů

Zapojené subjekty se zájmem o spolupráci:

Jaroslav Lstibůrek – Medová vína

Úhlava, o.p.s

Obec Loučim

AgAkcent

IC Kdyně

IC Švihov

IC Klatovy

IC Běšiny

Oldřich Vlasák – Stará škola, spol. s.r.o.

Jindřich Bílek – Unie výtvarných umělců

Petr Šátral – Hotel Central Klatovy

Libuše Poskočilová – Dvůr Krutěnice

MAS sv. Jana z Nepomuku

Farma Moulisových

Město Švihov

Karel Jungvirth – OTISK, o.s.

František Strnad – Pivovar Belveder

Kamil Pikhart

Bohumil Knotek

Pavel Thomas – Penzion Staré Sedlo

Žinafa

Ekofarma Bílek

Václav Zahradka – Muzeum dresín Čachrov

P. Liška – restaurace a ubytování U Lišků

Zámek Hrádek

Autokemp Hájovna Kdyně

Ekofarma Svinná

Farma Olšovka

Milan Poláček – Pohádková chalupa Mlázovy

Jiří Zelený – ubytování a farma Zelený

Eliška Gabrielová – penzion Nemílek

IC Bavorská Ruda

Budínová Anna – Film na míru

Město Železná Ruda

Zdeněk Šnejdar – včelařství

Obec Běšiny

Josef Krůs – Mlýn Podhora

7. SWOT analýza dalšího rozvoje cestovního ruchu zaměřeného na tvorbu a prodej balíčků a produktů v území MAS Pošumaví

Silné stránky

- zájem podnikatelů a veřejné správy o rozšíření nabídky cestovního ruchu v podobě produktů a balíčků na území MAS Pošumaví
- rostoucí zájem turistů o zážitkové programy
- velké množství informačních center a subjektů s možností nabízení a prodávání balíčků a produktů v území MAS Pošumaví
- rostoucí zájem turistů o prezentaci regionu přes internet
- velký potenciál území pro vznik různorodých balíčků a produktů
- území nabízí využití cestovního ruchu pro všechny věkové kategorie a cílové skupiny
- velká propagace území přes webové stránky a elektronické propagační letáky Poznej Pošumaví s webovou prezentací
- blízkost bavorského příhraničí, možnost spolupráce a tvorba balíčků s německými podnikateli
- zájem německých podnikatelů o spolupráci a výměnu turistů
- silná spolupráce MAS Pošumaví a TSC Regen
- spolupráce MAS Pošumaví s Plzeňským krajem a CzechTourismem
- zachované kulturní tradice, které je možno využít v balíčkách a produktech
- vznik nových ubytovacích a stravovacích kapacit v území
- obnova a zmapování kulturního dědictví v území
- sběr velkého množství pověstí z celého území MAS Pošumaví

Slabé stránky

- malá spolupráce podnikatelů a obcí s MAS Pošumaví a mezi sebou navzájem
- nedostatečné sledování nejnovějších trendů v cestovním ruchu

- podnikatelé nevidí informační centrum jako svého partnera, který jim může pomoci v propagaci jejich zařízení
- nedostatečná spolupráce a provázanost s okolními regiony
- nedostatečná podpora cestovního ruchu ze strany obcí a měst v území
- malá informační provázanost a spolupráce mezi poskytovateli služeb cestovního ruchu
- nedostatek kvalifikovaných osob v odvětví služeb cestovního ruchu
- nízké využití moderních ICT v oblasti cestovního ruchu
- nedostatečná spolupráce s bavorským příhraničím
- nepřipravenost na zahraniční turisty – neznalost jazyků
- nedostatečná nabídka vyžití pro turisty

Příležitosti

- možnost vzniku e-shopu s nabídkou a přímým prodejem balíčků a produktů cestovního ruchu
- možnost spolupráce s bavorskými informačními centry
- vznik turistických balíčků zaměřených na různé cílové skupiny
- vznik jednodenních a vícedenních turistických balíčků
- vznik příhraničních turistických balíčků
- spolupráce podnikatelů, MAS Pošumaví a veřejné správy
- spolupráce podnikatelů s informačními centry
- spolupráce podnikatelů s agenturou CzechTourism na propagaci
- možnost čerpání finančních dotací na tvorbu balíčku
- zvýšení atraktivity regionu prostřednictvím turistických balíčků
- podpora vzniku nových kvalitních informačních center
- využití webových stránek bavorských informačních center a partnerů k větší propagaci
- snaha o realizaci projektu zaměřeného na využívání GPS systému – geocaching

- profesionalizace činností informačních center a poskytovatelů služeb cestovního ruchu
- společná propagace Pošumaví – měst, obcí, památek a podnikatelů
- pořádání vzdělávacích aktivit pro podnikatele a zaměstnance obecních a městských úřadů v oblasti cestovního ruchu
- pořádání vzdělávacích aktivit pro zaměstnance informačních center v oblasti trendů cestovního ruchu

Hrozby

- nezájem podnikatelů a veřejné správy o tvorbu balíčků
- malá spolupráce místních podnikatelů na tvorbě a účasti na balíčku
- nedostatek finančních prostředků na tvorbu turistického balíčku
- podcenění významu ICT pro rozvoj cestovního ruchu
- podcenění významu informačních center
- odliv turistů při nedostatečné nabídce
- nedostatečná propagace území a turistických balíčků
- odchod mladých vzdělaných lidí v oblasti cestovního ruchu do větších měst
- nevyužití možnosti prezentace na internetu ze strany podnikatelů a informačních center
- neochota poskytovatelů služeb cestovního ruchu zapojovat se do dění v Pošumaví
- nedostatečná spolupráce subjektů orientujících se na cestovní ruch
- strach z vynaložených investic do turistických balíčků bez záruky úspěchu

8. Závěry

Z projektu Dámy a pánové, strhněme tu zeď, vyplynulo, že se v území MAS Pošumaví nachází podnikatelé a zástupci veřejné správy, kteří mají zájem o tvorbu turistických balíčků, které zvýší atraktivitu tohoto území. V rámci projektu bylo navrženo několik balíčků, které se v nejbližší době pokusí zájemci ve spolupráci s MAS Pošumaví realizovat. Velkou výzvou je také přeshraniční spolupráce s bavorskými podnikateli a informačními centry, kteří by také velmi rádi spolupracovali a vytvořili balíčky pro své zákazníky.

V současné době je velkým trendem cestovního ruchu zážitková dovolená – díky tomu máme v našem území jedinečnou možnost vytvořit takovou nabídku, která zaujme velký počet turistů. Území MAS Pošumaví nabízí vyžití pro všechny věkové kategorie, takže je velmi důležité využít jeho potenciálu a vytvořit turistické zážitkové balíčky, které zde udrží klientelu a lidé budou odjíždět spokojeni.

V současné době je nejdůležitější spolupráce a komunikace podnikatelů, informačních center, veřejné správy a MAS Pošumaví. Vznik balíčků musí být financován samotnými podnikateli a obcemi, které se budou na konkrétním balíčku podílet. Může se naskytnout také příležitost financovat některý balíček z dotačních fondů. Několik zážitkových balíčků již bylo navrženo, takže teď již nezbývá nic jiného, než přejít k samotné realizaci a začít rozšiřovat nabídku v Pošumaví.

Kontaktní osoby za MAS Pošumaví:

Bc. Markéta Janotová – Náměstí E. Beneše 38, 340 12 Švihov, 774 411 097, 376 387 717, janotova@posumavi.jz.cz

Ing. Ivo Šašek, CSc. – Kpt. Jaroše 94, 339 01 Klatovy, 774 411 096, 376 396 407, sasek@posumavi.jz.cz